

La llacuna dels Calaïxos de Buda, amb el mar i el far actual al fons.
FOTO: JOAN REVILLAS

Imatge aèria del Delta, on s'ha delimitat l'espai de l'Illa de Buda.
FOTO: CEDIDA

Àrtiques de l'Illa. FOTO: JOAN REVILLAS

a despertar les consciències de les administracions i entitats presents al Delta.

En aquest sentit, les Comunitats de Regants de la Dreta i l'Esquerra preparen un document amb actuacions per aturar la pèrdua de terrenys i infraestructures que ja s'ha començat a produir en diverses zones de la plana deltaica.

Per la seva banda, i tal com ja va explicar el *Diari*, els alcaldes del Delta també han començat a treballar en un front institucional per reclamar actuacions urgents de protecció a l'Estat i la Generalitat.

Arròs bomba per garantir la conservació de l'espai

■ La família Borés explota la seva part de l'Illa de Buda a través de la societat Arrozales i Ganaderia del Delta (ARGADEL SA). Antigament hi havia una important activitat de pesca a la llacuna, però l'administració la va prohibir i actualment es dediquen a la producció d'arròs i a l'ecoturisme.

Amb l'arròs produït en unes 160 hectàrees de camps s'ha creat recentment la marca Illa de Buda, a través de la qual es comercialitza arròs bomba i licor d'arròs. Enguany la producció ha estat de 150 tones, que han arribat a diversos supermercats d'àmbit català, a més de les agrotologies i els restaurants de la zona. L'objectiu és anar ampliant la producció en els

propers anys fins a superar les 500 tones, detalla al *Diari* el director comercial de la nova marca, Luís Nomen.

La iniciativa vol esdevenir també una forma de donar a conèixer als consumidors catalans la situació que viu Buda i que aquests puguin col·laborar en la seva preservació, comenta Nomen. En aquest sentit, als paquets d'aquest arròs de gamma alta, etiquetats en català, s'hi inclou un text explicatiu sobre els orígens de l'Illa de Buda i la seva situació actual.

Entre altres qüestions, posen de relleu que Buda és l'Illa més gran de Catalunya i acull una gran riquesa biològica, la qual el cultiu de l'arròs ajuda també a conservar.

L'arròs bomba i el licor d'arròs de la nova marca Illa de Buda.
FOTO: JOAN REVILLAS

Al mas principal de l'Illa hi ha fins i tot una petita església.
FOTO: JOAN REVILLAS

LA HISTÒRIA

El mític far de Buda del 1864 ara es trobaria dins del mar, a dues milles de la costa

■ L'Illa de Buda va començar a formar-se a principis del segle XVIII i va aconseguir la seva màxima extensió entre finals del segle XIX i principis del XX. Actualment forma part del terme municipal de Sant Jaume d'Enveja i durant els mesos d'estiu no és ben bé una illa, ja que el riu Migjorn no arriba a desembocar i s'hi pot accedir per la banda litoral. Amb tot, en ser un espai protegit, el pas hi està restringit.

A principis del segle passat arribava a tenir més de 350 habitants, colons que treballaven les terres de conreu de l'arròs en règim de parceria i que vivien dispersos en barraques amb els seus rics horts, corrals i ramaderia diversa. A l'interior de l'Illa es troba la masia, construïda a finals del segle XIX, amb una capella que feia també alhora d'escola. En aquells temps es van celebrar i organitzar festes majors i fins i tot

es va crear un equip de futbol. Als baixos de la masia hi havia un bar, lloc de trobada diàriament dels habitants de l'Illa al final de la jornada de treball.

L'aparició de la maquinària agrícola i altres elements de roda com bicicletes i motos, a finals de la dècada dels quaranta, va causar una revolució en l'agricultura que significava l'abandonament progressiu de l'Illa per part dels seus habitants.

Sens dubte, la seva infraestructura més emblemàtica va ser el far de Buda. A la meitat del segle XIX l'Illa de Buda tenia una forma molt prominent (cap de Tortosa). El difícil accés als ports naturals del Fangar i els Alfacs, formats per terres d'alluvió arrosegades pel riu Ebre, va determinar la construcció, l'any 1864, del primer far per a la navegació situat al cap de Tortosa, dintre de l'Illa de Buda. Va ser en-

L'antic far de Buda, amb banyistes. FOTO: CEDIDA

carregat al fabricant anglès John Henderson Porter sobre plànols de l'enginyer espanyol Lucio del Valle. En el seu moment va ser el far metàl·lic més alt del món, amb 51 metres.

El 1937, en plena Guerra Civil, un escamot de soldats republicans van bombardejar i cremar el far per dificultar la navegació a les naus i submarins de guerra alemanys i italians. Prop de complir els seus cent anys, al Nadal de 1961, un temporal de mar va enderrocar el far, que jeu submergit.

Avui en dia, per senyalitzar el cap de Tortosa hi ha una torre metàl·lica d'alumini. Es troba dins del mar, vora on hi havia l'antic far, a unes dues milles de l'actual línia de costa. Un fet que demostra l'important regressió que ha patit la zona en les últimes dècades.